

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Кафедра музейно-туристичної діяльності

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ВІРТУАЛЬНИЙ ТУРИЗМ, ЯК ВИД ДОЗВІЛЛЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ

здобувача вищої освіти

другого (магістерського) рівня

зі спеціальності 242 Туризм

освітньо-професійної програми «Туризмознавство»

ЧЕРЕПАХИ ДМИТРА РОСТИСЛАВОВИЧА

Допущено до захисту:
завідувач кафедри,
доктор культурології

Анатолій ЩЕРБАНЬ

Науковий керівник:
доцент, кандидат економічних наук

Марина ЗАЙЦЕВА

Харків – 2024

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра музейно-туристичної діяльності

Освітній ступінь «Магістр»

Спеціальність 242 «Туризм»

Освітньо-професійна програма «Туризмознавство»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
доктор культурології
Анатолій ЦЕРБАНЬ

« ____ » _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Черепахи Дмитра Ростиславовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Віртуальний туризм, як вид дозвіллевої діяльності під час воєнних дій»
керівник роботи: Зайцева Марина Миколаївна, доцент, кандидат економічних наук,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ХДАК від «22» листопада 2023 року № 586с .
2. Строк подання студентом роботи – грудень 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: теоретичні та практичні розробки вітчизняних та зарубіжних авторів за темою роботи, періодичні видання, довідкова інформація з вітчизняних та зарубіжних інтернет-сторінок.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Розділ 1. Теоретичні засади організації дозвілля та туристичної діяльності. Розділ 2. Особливості організації дозвіллевої діяльності під час воєнних дій.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): робота містить 18 додатків.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада керівника	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Зайцева М.М., доцент		
Розділ 2	Зайцева М.М., доцент		
Розділ 3	Зайцева М.М., доцент		

7. Дата видачі завдання «___»_____20___р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми і подача на кафедру заяви на ім'язавідувача кафедри про обрання теми кваліфікаційної і роботи	20 вересня 2022 р	виконано
2.	Оформлення бланку завдання	10 жовтня 2022 р	виконано
3.	Подача керівнику розгорнутого плану кваліфікаційної роботи	12 листопада 2022 р	виконано
4.	Написання теоретичної частини роботи	10-30 березня 2023 р	виконано
5.	Написання аналітичної частини роботи	1-15 квітня 2023 р	виконано
6.	Написання рекомендаційної частини роботи	1-15 вересня 2023 р	виконано
7.	Написання вступу та висновків до кваліфікаційної роботи, їх узгодження з керівником	10-15 листопада 2023 р	виконано
8.	Подання чорнового варіанту всієї роботи керівнику	2 грудня 2023 р	виконано
9.	Перевірка на плагіат	11 січня 2024 р	виконано
10.	Подача кваліфікаційної роботи на кафедру з відгуком наукового керівника та рецензією, атакож рекомендацією до її захисту	12 січня 2024 р	виконано

Студент

_____

(підпис)

Черепаха Д.Р.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____

(підпис)

Зайцева М.М.

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1 РОЗДІЛ. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ ТА ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
1.1 Поняття культурно-дозвіллевої діяльності.....	9
1.2 Туризм як вид дозвіллевої діяльності.....	16
1.3 Інноваційні можливості віртуального туризму.....	18
Висновки до розділу 1.....	21
2 РОЗДІЛ. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ	
2.1 Аналіз стану розвитку туризму України в умовах воєнного стану.....	23
2.2 Сучасний стан розвитку віртуального туризму в Україні.....	27
2.3 Розробка віртуального туру «місто Тростянець Сумської області, та його пам'ятка «КРУГЛИЙ ДВІР».....	30
Висновки до розділу 2.....	40
ВИСНОВКИ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46
ДОДАТКИ.....	51

ВСТУП

Актуальність теми. Віртуальний туризм з'явився порівняно недавно. На сьогоднішній день основні аспекти цього виду туризму, виділеного дослідниками в особливу категорію, розкриті і до кінця не сформовані.

Аналіз досліджень та публікацій. Віртуальний туризм має значну кількість переваг як для споживачів послуг, так і для туристичних дестинацій, які використовують ці технології. Усе це свідчить про необхідність його більш ґрунтовного та всебічного вивчення з точки зору сучасного стану та перспектив майбутнього розвитку.

В епоху широкого поширення інформаційних технологій, як відзначають експерти, інтерес молоді до відвідування закладів культури будь-якого типу та спрямованості має тенденцію до зниження. Для туристичної спільноти одним із головних завдань є залучення молодого покоління до музею, і одним із шляхів вирішення цієї проблеми може стати віртуалізація музеїв. Віртуальні тури стали одним із найбільш привабливих і цікавих способів подання інформації. Завдяки їм у глядача створюється враження присутності, що дає змогу зануритися у музейний світ, не виходячи з дому.

Віртуальні екскурсії дозволяють орієнтуватися в залах, колекціях і виставках, отримувати в режимі реального часу необхідну історико-культурну інформацію, знайомити підростаюче покоління зі сферою культури та пізнати їх способи сприйняття інформації. Основна перевага віртуальних екскурсій – доступність і можливість детального розгляду експонатів. Кожен навчальний заклад має мультимедійні засоби навчання, за допомогою яких стає можливим доступ до віртуального середовища в стінах навчальних закладів.

Розвиток туризму неможливий без розробки та впровадження інновацій з високим комерційним та соціальним ефектом для бізнес-середовища та населення. Один із напрямків є створення нових форм туризму, зокрема віртуального туризму, поява якого закономірно зумовлена зростаючим

впливом науково-технічного прогресу та цифрового економічного середовища.

Життя сучасного суспільства характеризується тим, що в усіх сферах його діяльності все більшу роль відіграють інформаційні та комп'ютерні технології. А тому суспільство вже інтенсивно переходить від «живого» спілкування до електронного. Сьогодні вже неможливо уявити розвиток туризму без сучасних технологій, які дозволяють активно та швидко створювати, просувати та реалізовувати різноманітні тури.

За останні роки в туризмі з'явилося багато нових видів: віртуальні подорожі, віртуальні тури, віртуальні екскурсії, 3D панорами і т. д. Все це пов'язано з тим, що люди зі складним становищем у світі стали менше подорожувати (з різних причин, будь то економічні, політичні тощо).

І тому перед різними організаціями різних країн, регіонів, міст постало питання, як без суперечностей залучати на свою територію туристів, екскурсантів, подорожуючих. А для ознайомлення та підтвердження того, що дана територія комфортна, потенційним туристам пропонують різні підвиди віртуального туризму.

В роботі розглянуто наукові праці таких авторів, як: Бабарицька В. К., Малиновська О. Ю., Семенов В. Ф., Балджи М. Д., Мозгальова В. М., Сущенко О. А., Кравченко В. В. та інші.

Об'єкт дослідження – Особливості розвитку віртуальних туристичних послуг в Україні під час воєнних дій.

Предмет – способи та методи розробки віртуального туру.

Мета роботи: дослідити основні аспекти розробки віртуального туру.

Виходячи з мети, визначимо наступні завдання дослідження:

- 1) Проаналізувати теоретичні засади організації дозвілля та туристичної діяльності;
- 2) Зробити аналіз стану розвитку туризму України в умовах воєнного стану;
- 3) Вивчити сучасний стан розвитку віртуального туризму в Україні;

4) Описати процес розробки віртуального туру «місто Тростянець Сумської області та його пам'ятки «Круглий двір».

В роботі були використані такі методи дослідження, як: аналіз наукової літератури з теми дослідження, класифікація, синтез, узагальнення результатів з теми дослідження.

Інформаційну базу роботи склали наукові праці українських та зарубіжних вчених.

Практичне значення роботи: всі дані, які були досліджені в роботі можна використовувати студентам різних ВНЗів, а також викладачами, для написання лекцій, практичних матеріалів і т.д.

1 РОЗДІЛ. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ ТА ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Поняття культурно-дозвіллевої діяльності

Культурно-дозвіллева діяльність є невід'ємною частиною життя людей і має велике значення для формування та розвитку особистості, збереження фізичного та психічного здоров'я, а також зміцнення соціальних зв'язків.

В даний час в науковій літературі набула поширення тема організації культурно-дозвіллевої діяльності населення. Велика кількість публікацій з цього питання свідчить про актуальність даної проблеми. У роботі проаналізовано основні праці, присвячені вивченню теми організації культурно-дозвіллевої діяльності населення, висвітлено основні напрямки їх дослідження та сформульовано висновки щодо сучасного стану цієї проблеми в науковому середовищі.

Використання слова «дозвілля» в повсякденному житті семантично являє собою своєрідний коктейль понять «відпочинок», «розвага», «відпочинок», «ігри», «хобі», «спортивно-оздоровчі захоплення», «туризм», тощо.

Все це реально присутнє в реальній структурі вільного часу. Однак повсякденне тлумачення через свою нестійкість і недостатню визначеність явно не придатне для використання в наукових і навчальних цілях. На жаль, підходи до виокремлення та розуміння дозвілля як такого в спеціальній літературі ще не мають єдиного цілого. Історично було три позиції одночасно. Перший – поділ бюджету часу на «робочий» і «неробочий», при якому відпочинок і понаднормову роботу можна розглянути як одне ціле [3, с.72].

Відпочинок - це частина дня людини, в який вона не працює, а виділяє на сон, прийом їжі, та інші види особистого догляду в побуті, для визачення цього часу необхідно відняти з часу доби, тобто 24 годин, час, який вона витрачає на роботу, а саме:

- для виробничих і трудових функцій, у тому числі до місця роботи і навпаки;
- фізіологічний відпочинок (нічний сон);
- гігієнічні потреби (у тому числі ранкове купання, гімнастика, прання, миття посуду тощо);
- придбання їжі, її приготування, споживання;
- придбання необхідних речей, товарів повсякденного вжитку та товарів тривалого користування;
- виховання маленьких дітей, екстрена допомога близьким (наприклад, догляд) тощо.

Культурно-пізнавальний туризм сьогодні є одним із найпоширеніших видів туризму. Люди, які цікавляться культурою, визначними місцями та історією певних регіонів, роблять цей вид туризму все більш популярним. Вирушаючи на екскурсії, людина отримує більш точну і детальну інформацію про те, що її цікавить. Сьогодні люди все більше подорожують, намагаючись зрозуміти наш світ, зрозуміти закони його існування і зрозуміти, як все почалося і чим закінчилося. Розібратися в цих проблемах нам допомагає культурно-освітній туризм, адже бажання людини духовно збагатитися дає можливість для подальшого розвитку.

Культурно-пізнавальний туризм – це подорож з пізнавальною метою, яка знайомить туристів з культурними цінностями та розширює їх кругозір [15, с. 17].

Підвиди культурно-пізнавального туризму:

- культурно-історичні (інтерес до історії країни, відвідування історичних пам'яток і пам'ятних місць, тематичні лекції з історії та інші заходи);
- Культурно-подієвий (інтерес до старих традиційних або сучасних постановочних культурних подій або «заходів» (свят, фестивалів) та участь у них;

- культурно-релігійний (інтерес до релігії країни, відвідування культових споруд, місць паломництва, тематичних лекцій з релігії, ознайомлення з релігійними звичаями, традиціями, ритуалами та обрядами);
- культурно-археологічні (інтерес до археології країни, відвідування пам'яток старовини, місць розкопок, участь в археологічних експедиціях);
- культурно-етнографічний (інтерес до культури етносу (народу чи народності), предметів, предметів і явищ етнічної культури, побуту, костюма, мови, фольклору, традицій і звичаїв, етнічної творчості);
- культурно-етнічні (відвідування батьківщини своїх предків, знайомство з культурною спадщиною свого корінного народу, етнічні заповідні території, етнічні тематичні парки);
- культурно-антропологічний (інтерес до представника етносу, що розвивається, з точки зору еволюції; відвідування країни з метою ознайомлення із сучасною «живою культурою»);
- культурно-екологічний (інтерес до взаємодії природи і культури, до пам'яток природи і культури, відвідування природно-культурних ансамблів, участь у культурно-екологічних програмах).

У сучасному світі культурний туризм забезпечує морально-виховну єдність людства та сприяє розвитку толерантності, тобто: повага, прийняття та правильне розуміння багатого різноманіття культур нашого світу. Подорожі передбачають міжкультурну взаємодію. Як жодна людина не може жити без стосунків з іншими людьми, так і жодна етнічна спільнота не може існувати в повній ізоляції від інших народів. Майже кожна людина та етнічна група в тій чи іншій мірі відкриті до контактів і сприйняття культурних досягнень інших людей, народів і національностей і водночас готові поділитися власними культурними досягненнями та цінностями [2, с. 242].

За допомогою культурно-освітнього туризму ми можемо вивчити та зрозуміти принципи виживання та спосіб життя багатьох народів у різних куточках нашої планети, а також відкрити доступ до історичних та культурних цінностей. Такий туризм вчить і розважає водночас, дозволяє отримати

безцінний досвід знайомства з різними культурами та виробити власну систему цінностей і пріоритетів. Люди пізнають світ і роблять з нього висновки, які згодом впливають на їхнє життя, поведінку та дії в певних ситуаціях. Творці культури різних епох і націй стають кумирами, а їх моделі поведінки – моделями для наслідування. Культурно-пізнавальний туризм дає нам можливість познайомитися з творіннями іншої культури, епохи, іншим побутом і нормами поведінки, іншими звичаями, традиціями – іншим світом, таким спокусливим і незвіданим.

Під час екскурсій та відвідувань музеїв ви дізнаєтесь про історію Батьківщини та мистецтво, що формує гордість за Батьківщину, любов до неї, а отже, і патріотизм.

Сьогодні культурний туризм розвивається в трьох взаємопов'язаних і доповнюючих напрямках:

1. Знання культури та культурної спадщини,
2. Захист і відродження культури,
3. Діалог культур.

Відпочинок на природі, фізичні вправи, читання, прослуховування музики та садівництво можуть зняти стрес. Проте заняття на свіжому повітрі не повинні викликати фізичної чи культурної втоми.

Розвага – це перегляд фільмів, відвідування концертів, театральних вистав, спортивних змагань, подорожі, прогулянки, обмін думками [12, с. 37].

Відпочинок і розваги поєднуються як форми розваг. Самоосвіта як форма дозвілля спрямована на залучення людини до культурних цінностей і, як правило, не пов'язана з професійною чи організованою освітньою діяльністю.

Творче дозвілля є найвищим рівнем дозвілля, оскільки піднімає людину на новий рівень, до цього виду дозвілля належать: технічна та художня творчість, різноманітні захоплення, колекціонування, художня самодіяльність, наприклад музика, шиття, в'язання тощо.

Це дозволяє організувати системне і цілеспрямоване створення умов для формування конкретно-історичної моделі людини та її способу життя [5]. Під моделлю особистості розуміють ідеал, зразок, комплекс певних властивостей і рис, які змушують останню сприймати громадську думку як належне. Для суспільства це зміцнення певного типу внутрішніх соціальних зв'язків між усіма національностями, що населяють країну, між окремими групами і верствами населення. Створення естетично організованого середовища, що впливає на людину в умовах дозвілля, є одним із елементів соціальної політики. [2, с. 25].

Розгляд сутнісних характеристик культурно-дозвілдової діяльності призводить до необхідності уточнення її предмета та визначення її меж. Враховуючи, що об'єкт – відвідувач закладу культури чи особа, яка займається дозвіллям вдома, є складною, суперечливою особистістю, що володіє лише власними ідейно-психологічними, морально-естетичними якостями, вміннями та навичками та доповненням і гармонізує її життя як з фізичної, так і з духовної точки зору. Розкриваючи предмет культурно-дозвілдової діяльності, необхідно виходити із способу виробництва праці, соціально-перетворювальної діяльності людей, із впливу соціальних умов на свідомість і поведінку особистості [7].

Предметом культурно-дозвілдової діяльності є вивчення різноманітних змістовних механізмів суспільної свідомості, що існує як цілісне відображення суспільного життя, його матеріальної та духовної сторін. Культурно-дозвілдова діяльність є способом самоствердження особистості, осмислення свого буття в минулому, теперішньому та майбутньому.

Зміни в теоретичному осмисленні культурно-дозвілдової діяльності залежать від пізнання її об'єктивних закономірностей як процесу освоєння світу, від розуміння особливостей розвитку як усієї галузі, так і окремих її сфер, від наукового використання результатів знання тих змін, які відзначаються в процесі реалізації нової концепції людини і нового розуміння життя суспільства [9].

Лише з урахуванням психології особистості та психології груп, колективів і мас людей можна говорити про змістовність культурно-дозвіллевої діяльності, аргументоване використання форм і методів подачі матеріалу.

Ставлячи мету розвитку особистості, враховуючи добровільність та особисту ініціативу в культурно-дозвіллевій діяльності, рівень підготовки та форму діяльності людей, спеціалісти закладів культури створюють програми та пропонують відповідну предметну діяльність [12].

Оскільки кожна людина має свої мотиви залучення до культурно-дозвіллевої діяльності, виникає необхідність вивчення загальних засад цього процесу. Але в умовах вільного вибору форм дозвілля, добровільності не можна не враховувати загальнопсихологічні особливості особистості, що виявляються в пізнавальній, творчій, комерційній діяльності. Об'єктом культурно-дозвіллевої діяльності є зміст, форми, засоби, методи та засоби інтелектуального та емоційного впливу на особистість, групу чи масу людей, стійку та нестійку аудиторію, різні соціальні спільноти. Соціальна зумовленість культурно-дозвіллевої діяльності тісно пов'язана з життєдіяльністю особистості, з особистісним змістом її існування. Саме на основі виявлення діалектики соціального та індивідуального в систему культурно-дозвіллевої діяльності включаються всі заклади культури та засоби масової інформації та засоби, що забезпечують умови домашнього дозвілля.

Процес функціонування культурно-дозвіллевої діяльності в цьому плані можна представити як взаємодію двох тенденцій: соціалізації та індивідуалізації. Якщо перше полягає у засвоєнні особистістю своєї соціальної сутності, то друге – у розвитку свого індивідуального способу життя, завдяки якому він отримує можливість розвиватися відповідно до власних природних схильностей і потреб. Отже, культурно-дозвіллева діяльність - це колективний та індивідуальний спосіб життя людей, що відрізняються рядом спільних ознак. Їх життєдіяльність також здійснюється в індивідуальній формі, володіючи відособленістю і відносною самостійністю; це сукупність норм,

праці та побуту, права, моралі, звичаїв, традицій, ритуалів, правил поведінки [10, с. 82].

У дослідженні культурно-дозвіллевої діяльності найбільш поширеним і розвиненим залишається аналітичний, а не холістичний підхід, тобто дослідження окремих її аспектів. Це закономірно, тому що в кожній молодій науці спочатку відбувається накопичення знань про об'єкт, а потім їх уніфікація. Поступовий перехід від пізнання окремих сторін культурно-дозвіллевої діяльності до її комплексного вивчення можливий лише на основі системного підходу.

У цьому сенсі система складається з таких необхідних компонентів: суб'єкта, об'єкта, мети, змісту, засобів, методів, форм, матеріально-технічної бази, фінансового забезпечення процесу. Ми виходимо з того, що сенс системного підходу полягає в розгляді цих складових як єдиного технологічного процесу. У цьому сенсі можна стверджувати, що у сфері дозвілля людина проявляє себе повною мірою, тобто стає тим, ким вона є насправді.

Найбільш ефективним закладом культурно-дозвіллевої діяльності є заклад культури. У закладах культури культурно-дозвіллева діяльність набуває систематичного характеру, набуває творчого характеру. Поведінка людини у сфері дозвілля, зумовлена її психікою, дозволяє зробити висновок, що в культурно-дозвіллевій діяльності людина постає саме такою, якою вона могла б стати за інших обставин.

У сучасних умовах до діяльності закладів культури пред'являються підвищені вимоги самого різного характеру, в тому числі й до організації комерційної діяльності. Здатність створити умови для самостійної діяльності спеціалістів, дати їм можливість розвиватися як суб'єктам ринкової економіки означає зробити заклад культури самоорганізованою системою, здатною розвиватися лише за умови успішної комерційної діяльності, що робить можливим заохочувати ініціативу та впроваджувати всілякі інновації.

1.2 Туризм як вид дозвілєвої діяльності

Протягом своєї багатовікової історії людство характеризувалося бажанням подорожувати. Подорожі — термін, що характеризує рух людей у просторі незалежно від мети такого руху, а туризмом можна назвати вид подорожей.

Туризм є одним з найбільш швидкозростаючих сегментів ринку як на міжнародному рівні, так і в Україні. Правове забезпечення туристичної діяльності є необхідним, оскільки об'єкти туристичного ринку поряд з туризмом є одним із найважливіших ресурсів стабільного функціонування суспільства. Послуги, роботи та товари, що споживаються туристами, є об'єктами туристичного ринку, а сам туризм є одним із життєво важливих ресурсів суспільства, що потребує правового забезпечення туристичної діяльності. Правове регулювання полягає в упорядкуванні суспільних відносин шляхом правового закріплення державою, охорони та розвитку суспільних відносин.

Сьогодні туризм відіграє важливу роль у розвитку як в Україні, так і інших країн світу, що веде до підтримки та розвитку міжнародних відносин. Ця обставина зумовила необхідність правового регулювання як внутрішнього, так і міжнародного.

Зокрема, в Манільській декларації про світовий туризм останній розглядається як один із видів активного відпочинку, що є подорожами, що здійснюються з метою пізнання певних регіонів, нових країн та об'єднуються у низці країн з елементами спорту.

Для оптимізації статистики відвідувачів розроблено стандартну класифікацію цілей подорожей, основними з яких є:

- дозвілля, відпочинок та рекреація (на них припадає понад 50% відвідувань туристів);
- відвідування друзів та родичів (більше 10% поїздок);
- ділові та професійні цілі (близько 30% туристичних поїздок);

- лікування;
- релігія та паломництво;
- інші цілі.

Туризм – це відкрита система, що взаємодіє та функціонує у конкретному середовищі, представлена політичними, економічними, соціальними, технологічними та природними (екологічними) факторами [13, с. 143].

Серед чинників, що впливають на розвиток туризму, особливе місце займає сезонність, що є найважливішою специфічною проблемою.

Сезонність – це властивість туристичних потоків зосереджуватись у певних місцях на короткий проміжок часу. З економічної точки зору це коливання попиту, що повторюються, з чергуванням піків і спадів.

Безпосередній вплив туризму є результатом витрат туриста на придбання туристичних послуг та товарів. Туристичні витрати збільшують доходи країни, також поповнення бюджету податками та зборами, а також іншими платежами туристичних підприємств.

1.3 Інноваційні можливості віртуального туризму

Впровадження віртуальних систем туристичною компанією завойовує повагу від різних сегментів клієнтів, а турпровайдери можуть брати безпосередню участь у покращенні послуг [16, с. 82].

Для людини, яка почала віртуальний тур, це можливість потрапити в нове місце. Це створює набагато більший ефект занурення, ніж перегляд фотографій чи відео. Відмінною рисою такого програмного продукту є його яскраві зображення та сильні враження.

Віртуальний тур – це різновид онлайн-туру навколо об'єкта, що створює у глядача ілюзію присутності. За допомогою віртуальних турів можна переміщатися від точки до точки, заглядати у віддалені райони, збільшувати окремі об'єкти або, навпаки, зменшувати масштаб.

Це дає змогу відвідувати міста чи пам'ятки, прогулюватися середньовічними замками чи досліджувати нерухомість, що продається. Ви можете зайти в квартиру, пройтися по кожній кімнаті і зазирнути в кожен кут, вікно і двері. Або прогуляйтеся околицями і огляньте кожен куш.

Віртуальний тур – це сукупність різноманітних 3D панорам, об'єднаних в єдиний комплекс «активними зонами», по яких можна переходити від одного туру до наступного. Головною відмінною рисою віртуальної панорами є відсутність зовнішніх елементів навігації. Безпосередньо у вікні перегляду знаходиться панель керування панорамами, об'єктами, які вони містять, і переходами між різними панорамами.

Таким чином, можна вважати віртуальний туризм досить перспективним напрямком на сучасному туристичному ринку.

Вивчення тенденцій і закономірностей комплексного розвитку інновацій, планування позитивних результатів і управління ними є складною методологічною проблемою в галузі туризму, пов'язаною насамперед з класифікацією інновацій.

Термін «інновація» (від англ. innovation-інновація) характеризує якісні зміни у процесі виробництва. Незважаючи на те, що поняття «інновація» широко використовується, загальноприйнятого визначення цього поняття досі немає [36, с. 65]:

- тип інновації (атрактори, туристична інфраструктура, туристичні продукти, методи та засоби розповсюдження туристичних продуктів/послуг, менеджмент, фактори виробництва);
- ступінь новизни (удосконалення, прорив);
- широта впливу, масштаб, зв'язність (локальний, глобальний, системний);
- інвестиційний зміст.

Інновації в туризмі слід розглядати як системні заходи, що мають якісну новизну та призводять до позитивних змін, що забезпечують стале функціонування та розвиток галузі в регіоні. Таким чином, ідея створення та

реалізації туристичних проєктів, навіть якщо вони спочатку не приносять значних прибутків, може дати поштовх для розвитку туризму і тим самим активно сприяти створенню додаткових робочих місць і зростанню доходів населення.

Інноваційна діяльність — це комплекс наукової, технологічної, організаційної, фінансової, комерційної діяльності, що веде до інновацій.

Діяльність є інноваційною, якщо вона привносить нові знання, технології, техніки та підходи для отримання результату, який широко затребуваний суспільством. Інноваційну діяльність підприємства можна визначити як спільну роботу всіх працівників, спрямовану на створення та впровадження інновацій. Інноваційна діяльність має системний характер, систему формують суспільство та суб'єкти інноваційної діяльності. Основні напрямки інноваційної діяльності у сфері туризму та гостинності [3, с. 63]:

- випуск нових видів турпродукту, продуктів ресторанного господарства, державних стандартів, послуги тощо;
- використання нової техніки і технології у виробництві традиційної продукції;
- використання нових туристичних ресурсів, які раніше не використовувалися. Унікальним прикладом є подорожі туристів на космічних кораблях;
- зміни в організації виробництва та споживання продукції традиційного туризму, ресторанного господарства, готельних послуг тощо;
- новий маркетинг, новий менеджмент;
- виявлення та використання нових ринків збуту продукції (мережі готелів і ресторанів).

Основою інноваційної діяльності в усіх галузях економіки є впровадження науково-технічних досягнень.

Висновки до розділу 1

Було досліджено, що культурно-пізнавальний туризм сьогодні є одним із найпоширеніших видів туризму, та люди, які цікавляться культурою, визначними місцями та історією певних регіонів, роблять цей вид туризму все більш популярним. Вирушаючи на екскурсії, людина отримує більш точну і детальну інформацію про те, що її цікавить. Сьогодні люди все більше подорожують, намагаючись зрозуміти наш світ, зрозуміти закони його існування і зрозуміти, як все почалося і чим закінчилося.

Визначено, що відпочинок і розваги поєднуються як форми розваг. Самоосвіта як форма дозвілля спрямована на залучення людини до культурних цінностей і, як правило, не пов'язана з професійною чи організованою освітньою діяльністю.

Творче дозвілля є найвищим рівнем дозвілля, оскільки піднімає людину на новий рівень, до цього виду дозвілля належать: технічна та художня творчість, різноманітні захоплення, колекціонування, художня самодіяльність, наприклад музика, шиття, в'язання тощо.

Досліджено, що процес функціонування культурно-дозвіллевої діяльності в цьому плані можна представити як взаємодію двох тенденцій: соціалізації та індивідуалізації. Якщо перше полягає у засвоєнні особистістю своєї соціальної сутності, то друге – у розвитку свого індивідуального способу життя, завдяки якому він отримує можливість розвиватися відповідно до власних природних схильностей і потреб. Отже, культурно-дозвіллева діяльність - це колективний та індивідуальний спосіб життя людей, що відрізняються рядом спільних ознак. Їх життєдіяльність також здійснюється в індивідуальній формі, володіючи відособленістю і відносною самостійністю; це сукупність норм, праці та побуту, права, моралі, звичаїв, традицій, ритуалів, правил поведінки.

Туризм заснований на дуже специфічних економічних, соціальних та географічних передумовах. Це насамперед науково-технічна революція, яка пов'язана з новим рівнем продуктивних сил.

Інновації та інноваційна діяльність традиційно подається як напрямок науково-технічного прогресу (його високотехнологічна складова) і як процес, пов'язаний із впровадженням результатів наукових досліджень і розробок у практику. Проте зміст і зміст поняття «інновація» ширше. Термін «інновація» (від англ. innovation-інновація) характеризує якісні зміни у процесі виробництва. Незважаючи на те, що поняття «інновація» широко використовується, загальноприйнятого визначення цього поняття досі немає.

2 РОЗДІЛ. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ

2.1 Аналіз стану розвитку туризму України в умовах воєнного стану

Аналіз стану розвитку туризму України в умовах воєнного стану потребує урахування складної ситуації, яка виникає внаслідок конфлікту або воєнного стану. Нижче наведено деякі ключові аспекти, які можуть бути враховані при аналізі такої ситуації:

Воєнний стан може вплинути на популярність України як туристичного напрямку. Нестабільна ситуація, загроза безпеці та зниження інтересу з боку міжнародних туристів можуть призвести до зменшення туристичного потоку в країну. Воєнний стан може призвести до пошкодження туристичної інфраструктури, включаючи готелі, музеї, пам'ятники та інші туристичні об'єкти. Послуги, пов'язані з туризмом, такі як транспорт, гіді, ресторани та інші, також можуть бути обмежені або зменшені [13, с. 65].

Туризм в даний час є однією з провідних галузей економіки, що динамічно розвиваються. Він безпосередньо впливає на такі галузі економіки, як транспорт і зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво споживчих товарів тощо.

Можна з упевненістю сказати, що туризм виступає каталізатором соціально-економічного розвитку. Сектор економіки туризму включає два напрямки, перший з яких включає компанії, які безпосередньо обслуговують туристів; у другому – ряд галузей, що обслуговують матеріальне виробництво і спрямовані на туристичний ринок [3, с. 98].

Незважаючи на розвиток туристичної сфери в Україні в останні роки, основним завданням її подальшого розвитку є підвищення інтересу туристів за рахунок впровадження нових напрямків, створення якісних і різноманітних турпродуктів, а також збільшення доступності та якості послуг, що надаються, державні інвестиції та субсидії.

Туристичний бізнес являє собою ділові відносини між виробником туристичного продукту (туроператором) і споживачем даного продукту (туристом), що виникають з приводу виробництва та реалізації туристичного продукту та послуг.

Воєнний стан може призвести до зміни туристичних потоків усередині країни. Наприклад, туристичні напрямки, що знаходяться біля зони конфлікту, можуть зазнавати зниження попиту, тоді як інші регіони, що знаходяться в безпечних зонах, можуть залучати більше туристів.

Зменшення інвестицій: воєнний стан різко впливає на інвестиційний клімат в туристичній галузі. Небезпека та невизначеність можуть зменшити інтерес інвесторів до розвитку нових туристичних проєктів, та впливають на розміщення капіталу у вже існуючі туристичні об'єкти.

Вплив на місцеву економіку: туризм є важливим джерелом доходу для багатьох регіонів в Україні. Воєнний стан призводить до зменшення доходів місцевих громад, пов'язаних з туризмом, таких як готельний бізнес, ресторани, роздрібна торгівля та інші супутні послуги.

Хоча воєнний стан може мати негативний вплив на розвиток туризму в Україні, важливо підкреслити, що ця ситуація є тимчасовою. Залучення міжнародної спільноти, мирні переговори та врегулювання конфлікту можуть сприяти відновленню та подальшому розвитку туризму в Україні.

Додатково, варто врахувати, що незважаючи на вплив воєнного стану на туризм, український туристичний сектор може мати нові можливості та виклики. Наприклад, може з'явитися попит на екскурсії, які дають можливість ознайомитися зі станом конфлікту, розуміти його наслідки та сприяти просвітництву. Такі екскурсії можуть бути корисним інструментом, який допоможе залучати увагу світової громадськості до проблеми і сприятиме формуванню розуміння та підтримки [8, с. 70].

Крім того, уряд та туристичні організації можуть спрямовувати зусилля на розвиток туризму в інших безпечних регіонах країни, щоб залучити туристів та збалансувати втрати, спричинені конфліктом. Рекламні кампанії,

спрямовані на привертання уваги до культурних, природних та історичних атракцій, можуть сприяти розширенню туристичного потенціалу України.

Важливо також зосередитися на внутрішньому туризмі. Українці можуть виявити більший інтерес до відвідування власної країни, дізнаватися більше про її історію, культуру та природу. Такі туристичні маршрути можуть залучати місцевих жителів до економічного розвитку своїх регіонів та сприяти підтримці внутрішнього туризму.

Тому, важливо визнати значущість інвестицій в розвиток туризму як важливого сектора для економіки України. Інфраструктурні проекти, покращення послуг та рекламні заходи можуть створити перспективи для подальшого зростання туристичної галузі.

Узагалі, не зважаючи на складності, у воєнний стан, розвиток туризму в Україні залишається актуальним завданням. Грамотне управління кризовою ситуацією, спрямоване на збереження туристичного потенціалу країни та пошук нових можливостей, може допомогти відновити туристичну індустрію після закінчення війни, та сприяти сталому розвитку туризму в майбутньому.

Незважаючи на те, що воєнний стан в Україні має негативний вплив на розвиток туризму, є деякі аспекти, котрі можна розглянути для подальшого розширення думки.

Розвиток альтернативних туристичних маршрутів: воєнний стан може спонукати до пошуку нових, менш відомих туристичних маршрутів, що знаходяться в безпечних регіонах країни. Це може включати в себе природні заповідники, національні парки, мальовничі села та інші місця, які раніше не привертали значну увагу туристів. Розробка та просування цих альтернативних маршрутів може допомогти залучити нову аудиторію та збалансувати втрати від зони конфлікту.

Роль культурної спадщини: Україна має багатий культурний спадок, який привертає увагу туристів з усього світу. Воєнний стан може спричинити збереження та захист культурної спадщини, оскільки зосередження на безпеці та реконструкції історичних об'єктів може бути вищим пріоритетом.

Туристичні маршрути, пов'язані з історичними місцями та пам'ятниками, можуть привернути увагу туристів, які цікавляться культурою та історією.

Розвиток тематичних туристичних маршрутів: воєнний стан може надихнути розробку тематичних туристичних маршрутів, пов'язаних з історією війни або розумінням конфлікту. Це можуть бути екскурсії до бойових укріплень, музеїв, меморіалів та інших місць, де можна вивчати історію та наслідки конфлікту. Такі маршрути можуть привернути туристів, які цікавляться військовою історією та геополітичними питаннями.

Залучення міжнародної спільноти: Україна може активно працювати над залученням підтримки та уваги міжнародної спільноти до розвитку туризму у війну. Це може включати проведення презентацій, конференцій, форумів та інших заходів, спрямованих на залучення іноземних інвесторів, туристичних операторів та журналістів. Діалог із міжнародною спільнотою може сприяти підтримці та залученню ресурсів для розвитку туризму в період воєнного стану в Україні.

Якщо не зважати на різні виклики в період воєнного стану, важливо зосередитися на можливостях, які можуть впливати з цієї ситуації. Розвиток альтернативних маршрутів, збереження культурної спадщини, розробка тематичних туристичних маршрутів та залучення міжнародної підтримки можуть сприяти відновленню туризму в Україні та розширити його потенціал навіть у складних умовах воєнного стану.

Завершуючи аналіз стану розвитку туризму в Україні, важливо зазначити, що ця ситуація має свої виклики та обмеження в період воєнного стану. Однак, вона також відкриває нові можливості та перспективи, котрі можливо використовувати для розвитку туристичної галузі.

Незважаючи на складності, Україна має багатий туристичний потенціал, включаючи культурну спадщину, природні красоти та історичні пам'ятки. Важливо зосередитися на збереженні та захисті цих ресурсів, розробці альтернативних туристичних маршрутів, привертанні уваги до культурної

спадщини та розвитку тематичних екскурсій, пов'язаних з історією та наслідками конфлікту [10, с. 32].

Також важливо залучати міжнародну спільноту, привертати увагу іноземних інвесторів та туристичних операторів, сприяти діалогу та співпраці. Розробка туризму може стати шляхом до відновлення та збереження туристичної індустрії, як в умовах воєнного стану, так і в розвитку майбутнього туристичного бізнесу.

Незалежно від умов, важливо пам'ятати, що туризм є важливою складовою економіки України і може виступати як фактор розвитку та міжнародного співробітництва. Посилення інвестицій, розробка нових туристичних продуктів та підтримка туристичної галузі, можуть сприяти росту економіки, залученню нових робочих місць та підвищенню престижу України як туристичного напрямку.

Система туризму вирішує важливі завдання в соціальній сфері - визначає спосіб життя і рівень життя людей, їх добробут, споживання і використання часу, а також позитивно впливає на інші галузі народного господарства, стимулюючи економічний розвиток країни, території та підвищення зайнятості місцевого населення.

Туризм – це багатопродуктова галузь, яка безпосередньо пов'язана з різними секторами економіки. Економічну ефективність розвитку туризму на національному та регіональному рівнях можна оцінити за допомогою системи множників, яка дає змогу врахувати не лише прямі, а й опосередковані впливи розвитку туризму: визначити ефективність інвестицій державного чи приватного секторів у туризмі, проєктів на національному та регіональному рівнях, проводити аналізи відносних впливів вартості різних видів туризму та визначати їх вплив у порівнянні з іншими секторами економіки.

Туристичний ринок є складовою частиною національного та світового ринку. В умовах ринкової економіки аналіз кон'юнктури туристичного ринку є важливою частиною діяльності будь-якої туристичної компанії. Більш повне

знання процесів, що відбуваються на ринку, підвищує конкурентоспроможність.

Отже, не зважаючи на складну ситуацію, важливо зосередитися на можливостях, які надає розвиток туризму в Україні, і працювати над їх втіленням з метою підвищення привабливості країни для туристів та створення стійкого розвитку туристичної галузі навіть у воєнний стан.

2.2 Сучасний стан розвитку віртуального туризму в Україні

На сьогоднішній день туристична галузь потребує значної модернізації, особливо у країнах, які перебувають у стані розвитку, таких як Україна. У цьому контексті цифрові технології можуть відігравати важливу роль у процесі трансформації. Одним з першочергових аспектів є контроль якості туристичних послуг, і тут сучасні технології можуть знайти своє застосування, зокрема за допомогою впровадження системи "таємного покупця" або Mystery Shopping. З урахуванням стрімкого розвитку онлайн-торгівлі, Mystery Shopping набуває особливої актуальності, оскільки він сприяє підвищенню продажів.

Одним з нових видів туристичних продуктів можливо розглянути галузь рекреаційного туризму, спрямованого на відновлення здоров'я після хвороб, включаючи коронавірусну інфекцію. Сучасні технології в цьому випадку можуть мати медичну спрямованість, а цифрова візуалізація дозволить потенційному клієнту оцінити і вибрати різні можливі елементи для створення свого «ідеального» туру.

Використання високих технологій, таких як електромобілі та екологічні системи освітлення, може допомогти зменшити вуглецевий слід у туристичних поїздках. Компанії також можуть пропонувати знижки або стимули для туристів, які обирають більш екологічно чисті варіанти пересування та проживання.

Одиночні подорожі також стають все популярнішими, і персоналізація грає важливу роль у задоволенні потреб цих мандрівників. Сучасні технології, такі як штучний інтелект і нейромережі, можуть допомогти аналізувати вподобання туристів і пропонувати персоналізовані пропозиції щодо місць призначення, проживання та розваг. Це може сприяти залученню і збереженню постійних клієнтів для туристичних компаній [5, с. 80].

Також передбачається, що компанії туристичної галузі будуть інвестувати в IT-рішення, які допоможуть у масштабуванні бізнесу та забезпеченні безпеки. Це включає цифрову реєстрацію, голосову активацію, розпізнавання облич та інші технології безконтактного керування, які сприятимуть ефективному контролю і забезпеченню безпеки туристів.

Також можна очікувати зближення медичних технологій і технологій у галузі туризму. Інтеграція даних медичного скринінгу та інформації про вакцинацію туристів може стати важливим аспектом при митному контролі та перевірці безпеки в транспортних вузлах. Крім того, цифрові технології можуть використовуватися для контролю скупчень людей та коригування роботи залежно від пропускної здатності об'єктів.

Таким чином, використання сучасних технологій у туризмі є необхідним для пристосування до різних можливих змін у світі та задоволення потреб сучасних туристів. Вони можуть полегшити подорожі, забезпечити екологічну сталість, покращити персоналізацію та забезпечити безпеку туристів.

Віртуальні тури та віртуальні екскурсії є ефективними інструментами для залучення та просування туристичних об'єктів. Вони дозволяють користувачам досліджувати місця і пам'ятки онлайн, навіть якщо вони знаходяться в іншому місті або країні. Це може допомогти підвищити інтерес до туристичної пропозиції України та покращити її імідж.

Такі проекти, як "Віртуальний Миколаїв", "Віртуальний Львів", "Віртуальний Луцьк" та інші, розширюють можливості туристичного досвіду, надаючи доступ до місць, які раніше були закриті або важкодоступні. Вони

створюють можливість для віртуальних подорожей, де кожен з доступом до Інтернету може відвідати віртуальні музеї, вулиці та інші туристичні об'єкти.

Також варто зазначити, що спільні проекти з компанією Google та Міністерством культури України, які створили віртуальні тури музеями України, допомагають популяризувати культурну спадщину країни та залучати більше уваги до туристичних атракцій [9, с. 64].

Розвиток цифрової трансформації в туризмі підвищує конкурентоспроможність туристичного підприємства, сприяючи покращенню доступності інформації та процесу бронювання для мандрівників. Це може допомогти вирішити проблеми, пов'язані зі зниженням купівельної спроможності туристів і підвищенням конкуренції.

Таким чином, реалізація стратегії цифрової трансформації в туризмі, сприяння таким проектам, як віртуальні тури та віртуальні екскурсії, та залучення нового Міністерства цифрової трансформації можуть мати позитивний вплив на розвиток туризму в Україні.

Цікавим і привабливим напрямком у туризмі є віртуальні подорожі, що дають змогу не тільки відвідати окремі музеї, але й досліджувати пам'ятки культури та природу. Компанія Google запустила новий сервіс Hotel Finder, який дозволяє зручно шукати та бронювати готелі за різними параметрами, такими як місце розташування, ціна, кількість зірок, відгуки та наявність знижок. Користувачі можуть переглянути фотографії готелів, отримати адресу та телефони, а також забронювати номер через посилання на сайти партнерів Google. Наразі цей сервіс доступний лише на території США, але його розширення в Європі можливо в найближчому майбутньому.

Додатково, інформаційні інноваційні технології можуть використовуватися для поєднання зусиль туристичних фірм, страхових компаній, транспортних операторів, екскурсійних бюро, готелів та закладів харчування. Це дозволяє створювати інформаційні туристичні продукти, які можна обирати та бронювати онлайн, забезпечуючи конкурентоспроможність у галузі туристичного бізнесу.

Додатковою перевагою є використання сучасних технологій "розумного будинку" у готельному бізнесі. Це дозволяє ефективно використовувати ресурси, такі як вода, електроенергія, теплоенергія, забезпечуючи комфорт та безпеку для гостей. Автоматизовані системи також використовуються для організації безпеки, управління інженерною інфраструктурою та складським господарством в готелях та ресторанах, що дозволяє раціонально використовувати ресурси та оптимізувати управління [7, с. 32].

Також, важливими інноваційними технологіями є використання людиноподібних роботів у готелях і ресторанах, що розроблені для поліпшення організації роботи та зменшення впливу людських факторів на якість обслуговування. Ці роботи можуть бути особливо корисними для управління в умовах масового скупчення людей.

Отже, використання інноваційних технологій у туризмі є необхідним, оскільки вони дозволяють покращувати якість послуг та ефективно використовувати ресурси для задоволення потреб туристів і розвитку туристичного бізнесу. Розвиток науково-технічного прогресу відкриває коло можливостей для інноваторів та зробить інноваційні технології доступними для широкого кола населення.

2.3 Розробка віртуального туру «місто Тростянець Сумської області, та його пам'ятка «КРУГЛИЙ ДВІР»

Створення віртуального туру Місто Тростянець Сумської області та його пам'ятки "Круглий двір" включає кілька етапів. Опишу їх послідовно.

1. Планування: Перший крок - це ретельне планування процесу створення віртуального туру. Збирається команда фахівців, яка включає фотографів, програмістів, дизайнерів та редакторів контенту. Визначаються основні мети туру, його структура та функціональні можливості.

2. Зйомка фото та відео: Наступним етапом є фотозйомка та відеозйомка об'єктів у Місті Тростянець, зокрема, пам'ятки "Круглий двір".

Використовуються спеціальні камери, які дозволяють створити високоякісні 360-градусні фотографії та відео. Зйомка проводиться з різних кутів та ракурсів, щоб забезпечити повну перспективу об'єктів [12, с. 80].

3. Обробка контенту: Після зйомки фотографії та відео піддаються обробці. Вони можуть бути обрізані, виправлені за допомогою спеціального програмного забезпечення для створення панорам та 360-градусних зображень. Також проводиться колірна корекція, видалення недоліків та інші доробки для поліпшення якості контенту.

4. Розробка віртуального туру: Після обробки контенту фахівці з програмування та дизайну створюють віртуальний тур. Вони використовують спеціальні програми та платформи, щоб створити інтерактивну віртуальну прогулянку. Додаються 360-градусні фотографії та відео, а також інші елементи, такі як планування маршруту, підписи, інформаційні вікна та кнопки навігації.

5. Тестування та вдосконалення: Після завершення розробки віртуального туру проводиться його тестування. Відбувається перевірка функціональності, якості зображень та загального користувацького досвіду. Якщо виявляються помилки або нестачі, вони виправляються та вдосконалюються.

6. Розміщення та поширення: Після успішного тестування віртуальний тур розміщується на веб-сайті або платформі, доступній для користувачів. Також можуть використовуватися додатки для мобільних пристроїв. Тур може бути поширений через соціальні медіа, туристичні портали та інші канали для привертання уваги відвідувачів.

Таким чином, після завершення всіх етапів створення віртуального туру Міста Тростянець та пам'ятки "Круглий двір" користувачі зможуть насолодитися віртуальною прогулянкою по цих місцях, досліджувати їх інтерактивно та отримувати додаткову інформацію про них.

Мета проекту: створення віртуального туру «Круглим двором» міста Тростянець по оригіналу та перенесення його на Unreal Engine, щоб була можливість переміщатися створеною сценою.

Список вимог до проекту:

- користувач повинен мати можливість взаємодіяти зі створеними об'єктами;
- повинні використовуватися фізичні елементи, що передають реалістичність навколишнього середовища.
- всі створювані моделі повинні бути достовірними та передавати всі особливості будівель, навколишнього ландшафту та інших об'єктів;
- кожен об'єкт повинен мати свою унікальну карту текстур, яка має якісно передавати зовнішній вигляд об'єкта та створювати реалістичний ефект.
- об'єкти, що створюються, повинні мати якісну топологію, щоб модель коректно відображалася в додатку;
- інтерфейс повинен бути зрозумілим та простим у використанні.

Використання сучасних технологій у цій сфері допоможе користувачеві познайомитися з містом Тростянець Сумської області та його визначною пам'яткою «Круглий двір». Цей проект – можливість зробити цікаве місце України доступним для туристів. Основна мета — розробити доповнення, яке допоможе користувачеві ознайомитися з розташуванням самого туристичного об'єкту та переглянути розташування наймасштабніших проектів, а саме: «Стара фортеця», «Східна скеля», «Чайковський». «Фестиваль» [17, прибл. 37].

Важливим етапом розробки віртуального туру створення навігаційного меню програми. Меню складається з виклику моделей, читання інформації про розробника та додаток та виходу (Додаток 1.).

При виборі першого пункту меню «Перегляд моделі» з'являється додаткове вікно вибору теми. Назва теми відсилає до подій у місті Тростянець. У цьому випадку користувач має вибір між «Іст-Рок», «Стара Фортеця» та «Немає дій» (Додаток 2.).

У Додатку 3 представлено зображення головної історичної пам'ятки.

Додана додаткова рослинність у вигляді трави, квітів та дерев, що доповнює навколишній світ. Всі моделі цього типу були додані за допомогою додаткових пакетів Unreal Engine - "Рослинність: Колекція листя" і "Рослинність: Ялиновий ліс" [2, с. 56].

Крім того, створені додаткові 3D моделі навколишнього середовища, а саме лави, ліхтарі, бордюри, фонтан, алея закоханих

Павільйон та кладка біля озера (Додаток 4).

Додатково додано додаткові можливості – зміна текстури основної 3D моделі. Це дає нам можливість ознайомитися із зовнішнім виглядом історичної пам'ятки «Круглий двір» до реконструкції (додаток 11).

Щоб змінити текстуру безпосередньо під час роботи в додатку, потрібно підійти до моделі «Стенд» біля пам'ятника. З'явиться підказка та при натисканні клавіші «Т» текстура зміниться (Додаток 12).

Розглянемо рівні за типами подій докладніше. Наприклад, у Додатку 13 подано інші моделі, пов'язані з тематикою фестивалю «Старафортець», а саме шоломи, мечі, підставки тощо.

З показом тематичних 3D-моделей створено додатковий рівень, а саме «Іст-Рок». Було розроблено такі моделі, як сцени, афіші, рекламні щити і т. д. (Додаток 16.) [11, с. 50].

Основним завданням проекту є досягнення всіх цілей та завдань проекту, а саме створення якісного віртуального туру. За допомогою 3D створено можливість переміщатися, переглядати окремі області, наближати чи навпаки видаляти окремі об'єкти. Також ви можете відвідати історичну пам'ятку «Круглий двір» міста Тростянець.

Таким чином, реальний проект буде сучасним типом «віртуального туру» в стилі доповненої реальності. На основі всієї інформації та знань була створена 3D-модель історичної пам'ятки «Круглий двір» та прилеглої території [13, близько 84].

Після публікації віртуального туру містом Тростянець та атракцією «Круглий двір» починається його активне поширення та просування серед потенційних користувачів. Це може включати використання маркетингових стратегій, таких як реклама в соціальних мережах, партнерство з туристичними агентствами та участь у туристичних виставках та заходах.

Організатори віртуального туру можуть також включити можливості взаємодії з користувачами, такі як коментарі, відгуки та оцінки. Це дозволяє отримати зворотний зв'язок від відвідувачів, а також залучити їхню увагу до інших цікавих місць у Місті Тростянець та Сумській області.

Крім того, віртуальний тур може стати цінним ресурсом для освіти та досліджень. Школи та університети можуть використовувати його для віртуальних екскурсій та вивчення історії, культури та архітектури регіону. Він також може бути корисним для дослідників, архітекторів та істориків, які бажають вивчати та документувати пам'ятки.

Віртуальні тури є цінним інструментом для просування туристичних місць та привертання уваги відвідувачів. Вони дозволяють потенційним туристам попередньо ознайомитися з місцем, зробити вибір та планувати свою подорож. Віртуальний тур Міста Тростянець та пам'ятки "Круглий двір" може привернути як місцевих мешканців, так і туристів з інших регіонів та країн.

Крім того, віртуальні тури є екологічною альтернативою туризму, оскільки дозволяють людям відвідати місця без необхідності фізично присутнім бути на місці. Це може допомогти зменшити вплив на навколишнє середовище, зменшити туристичний наплив та зберегти цінні природні ресурси.

Загалом, створення віртуального туру Міста Тростянець та його пам'ятки "Круглий двір" є складним процесом, який вимагає спільної роботи фахівців з різних галузей. Він дозволяє просунути місцеві пам'ятки, залучити увагу та зацікавленість відвідувачів, а також зберегти та популяризувати культурну спадщину регіону.

Проект створення віртуального туру Міста Тростянець та його пам'ятки "Круглий двір" спрямований на вирішення декількох проблем та досягнення конкретних цілей.

Одна з проблем, яку може вирішити цей проект, полягає у приверненні уваги до міста та його культурної спадщини. Тростянець може бути менш відомим або менш відвідуваним туристичним напрямком, і віртуальний тур допоможе привернути увагу до його потенціалу. Широкий доступ до віртуального туру дозволить більшій кількості людей ознайомитися з містом, його пам'ятками та історією [7, с. 35].

Додатковою проблемою, яку вирішує проект, може бути збереження та популяризація культурної спадщини. Місто Тростянець, як і багато інших місць, має свої унікальні пам'ятки та історичні об'єкти, які потребують захисту та документування. Віртуальний тур дозволить зберегти ці цінності у віртуальному просторі та відтворити їх для майбутніх поколінь. Також, шляхом популяризації культурної спадщини через віртуальний тур, можна залучити більше уваги та підтримки для збереження та відновлення цих об'єктів.

Визначення об'єктів, що входитимуть в тур, є ключовим етапом проекту. Під час цього процесу визначаються конкретні пам'ятки, архітектурні споруди, історичні місця та інші об'єкти, які будуть представлені в віртуальному турі. Найімовірніше, в об'єкти туру будуть включені сама пам'ятка "Круглий двір" з усіма її деталями та історією, а також можуть бути включені інші визначні пам'ятки або цікаві місця в Місті Тростянець, які можуть зацікавити відвідувачів.

При визначенні об'єктів важливо враховувати різноманітність та репрезентативність. Віртуальний тур повинен надати можливість користувачам побачити різні аспекти культурного спадку міста. Це можуть бути історичні будівлі, музеї, парки, площі та інші об'єкти, які відображають різноманітність та унікальність міста.

У визначенні об'єктів також можуть брати участь місцеві організації, архітектори, історики та інші експерти, які мають глибокі знання про Місто Тростянець та його культурну спадщину. Це дозволить включити в тур найбільш значущі об'єкти та забезпечити їх адекватне представлення [18, с. 54].

Загалом, проєкт створення віртуального туру Міста Тростянець та пам'ятки "Круглий двір" спрямований на вирішення проблеми привернення уваги до міста, збереження та популяризацію його культурної спадщини. Визначення об'єктів, що входитимуть в тур, відіграє важливу роль у створенні цікавого та інформативного віртуального досвіду для користувачів.

Монтаж та публікація віртуального туру в Google включає декілька етапів.

По-перше, потрібно зібрати всю необхідну інформацію та матеріали для туру, включаючи фотографії, відео, текстові описи та інші ресурси. Далі, використовуючи спеціальні програми та платформи для створення віртуальних турів, ці матеріали обробляються та об'єднуються в єдиний проєкт.

Після монтажу віртуального туру, наступним кроком є його публікація на платформі Google. Для цього можна скористатися Google Street View або спеціальним сервісом Google Tour Creator. Завантаження віртуального туру в Google дозволяє мати доступ до нього через пошукову систему Google та на карті Google Maps.

Презентація створеного туру може включати різноманітні елементи. Зазвичай, використовуються відео або слайд-шоу, які демонструють різні частини туру, його особливості та головні визначні пам'ятки. Крім того, можна створити спеціальну веб-сторінку або презентацію з використанням фотографій та додаткової інформації, яка розповідає про Місто Тростянець та пам'ятку "Круглий двір".

Очікувані результати в разі реалізації проєкту можуть бути наступними:

Збільшення уваги та інтересу до Міста Тростянець та його культурної спадщини. Віртуальний тур надасть можливість широкому колу людей дослідити та ознайомитися з місцевими пам'ятками, що може привернути більше туристів та спонукати їх відвідати місто особисто.

Посилення промоції та маркетингу. Віртуальний тур можна використовувати як ефективний маркетинговий інструмент для просування Міста Тростянець та його пам'яток. Це дозволяє привернути увагу туристів, інвесторів та інших зацікавлених сторін до потенціалу регіону.

Залучення нових можливостей для розвитку туризму. Віртуальний тур допоможе створити новий туристичний продукт, який може залучити більше туристів та стимулювати розвиток гостювинності, ресторанного бізнесу та інфраструктури в місті.

Збереження та популяризація культурної спадщини. Віртуальний тур дозволяє зберегти та представити пам'ятки Міста Тростянець у віртуальному просторі, що має важливе значення для збереження та популяризації культурної спадщини для майбутніх поколінь.

Реалізація проєкту віртуального туру Міста Тростянець та пам'ятки "Круглий двір" може мати значний вплив на розвиток туризму, привернення уваги до регіону та збереження культурної спадщини.

Якісні та кількісні показники можуть бути використані для оцінки ефективності та успішності реалізації проєкту створення віртуального туру Міста Тростянець та пам'ятки "Круглий двір".

До якісних показників можуть належати:

Зростання зацікавленості туристів: Якщо проєкт успішний, очікується збільшення кількості туристів, які відвідують Місто Тростянець після ознайомлення з віртуальним туром. Також важливо враховувати збільшення кількості запитів та інтересу користувачів щодо віртуального туру.

Залучення інвестицій та спонсорської підтримки: Успішна реалізація проєкту може сприяти залученню інвестицій та спонсорської підтримки для

подальшого розвитку туристичної інфраструктури та збереження культурної спадщини в Місті Тростянець [10, с. 65].

Позитивні відгуки та рейтинг: Отримання позитивних відгуків від користувачів та високий рейтинг віртуального туру на платформі Google будуть свідчити про якісну реалізацію проекту та задоволення користувачів.

Кількісні показники можуть включати:

1. Кількість переглядів та відвідувань: Можна виміряти кількість переглядів віртуального туру, кількість користувачів, які відвідали Місто Тростянець через віртуальний тур та кількість запитів, пов'язаних з туристичними пам'ятками міста.

2. Зростання туристичного потоку: Спостереження за зміною кількості туристів, які відвідують Місто Тростянець, може свідчити про позитивний вплив віртуального туру на розвиток туризму.

3. Вплив на місцеву економіку: Оцінка впливу віртуального туру на зростання туристичної індустрії та споживчої активності в місті, наприклад, за допомогою аналізу збільшення доходів готелів, ресторанів, магазинів та інших підприємств.

Місце реалізації завдання може включати:

Організаційні ресурси: Потрібно мати команду професіоналів, які володіють навичками створення віртуальних турів, знаннями про Місто Тростянець та його пам'ятки, а також достатній доступ до необхідної технічної та програмної бази.

Співпраця з місцевими органами влади та культурними установами: Для успішної реалізації проекту необхідна підтримка та співпраця з місцевими органами влади, музеями, історичними архівами та іншими культурними установами, які можуть забезпечити доступ до інформації та матеріалів.

Реклама та просування: Необхідно виробити стратегію реклами та просування віртуального туру, включаючи використання соціальних мереж, медіа-кампаній, партнерства з туристичними агентствами та іншими каналами просування.

Вироблення віртуального туру Міста Тростянець та його пам'ятки "Круглий двір" є складним, але цікавим процесом, який має на меті привернути увагу до культурної спадщини міста та залучити більше туристів. Проєкт спрямований на створення інтерактивного та захоплюючого досвіду для користувачів, який дозволяє віртуально відвідати пам'ятку "Круглий двір" та дослідити Місто Тростянець.

Від створення віртуального туру до його монтажу, публікації та презентації, кожен етап проєкту має свої особливості та вимагає залучення професіоналів з відповідними навичками. Результати проєкту можуть бути виміряні через якісні та кількісні показники, такі як зростання зацікавленості туристів, залучення інвестицій, позитивні відгуки та збільшення туристичного потоку [3, с. 92].

Успішна реалізація проєкту може мати значний вплив на розвиток туризму в Місті Тростянець, привернути увагу до регіону та зберегти його культурну спадщину. Крім того, це створить нові можливості для реклами та просування міста, покращить місцеву економіку та забезпечить насолоду та задоволення користувачам, які досліджують віртуальний тур.

Залучення організаційних ресурсів, співпраця з місцевими органами влади та культурними установами, а також ефективна реклама та просування є важливими чинниками для успішної реалізації проєкту.

В результаті, створення віртуального туру Міста Тростянець та його пам'ятки "Круглий двір" відкриває нові горизонти для просування, збереження та популяризації культурної спадщини, туризму та розвитку регіону, які можуть мати довготривалий позитивний вплив на місто та його мешканців.

Передвиробничі затрати складаються із затрат на виконання таких робіт: постановка задач проєкту та розробка технічного завдання; теоретичні дослідження та огляд літератури; лабораторні та заводські дослідження; проектування та конструювання виробів, обладнання, оснастки техпроцесів, цехів і т.д., що є об'єктами проєкту; виготовлення, випробування та підналадка зразків.

Всі розглянуті затрати є поточними затратами для виконання проекту. Проте при визначенні капіталовкладень та госпрозрахункового економічного ефекту від впровадження результатів проекту, виробничі затрати повинні впроваджуватись разом з поточними затратами виробництва нових видів продукції, обладнання і т.д.

Капіталовкладення, які необхідні для виконання проекту, складаються із вкладів в лабораторне обладнання, апарати, прилади з врахуванням затрат на їх проектування та монтаж; в будови та споруди лабораторій, необхідність в яких обумовлена виконанням даного проекту [12, с. 80].

Капітальні вклади в проект складають окремими складовими (додатками) в загальну суму, разом з прямими вкладками в підприємство, що виготовляє продукцію, а також (спряженими і супутніми) вкладками і інші галузі. Їх величина приймається в частині, що відповідає зайнятості обладнання, будов та інших засобів протягом року виконання розглядуваного проекту.

Висновки до розділу 2

Таким чином, можна зробити висновки, що воєнний стан може вплинути на популярність України як туристичного напрямку. Нестабільна ситуація, загроза безпеці та зниження інтересу з боку міжнародних туристів можуть призвести до зменшення туристичного потоку в країну.

Досліджено, що віртуальні тури є цінним інструментом для просування туристичних місць та привертання уваги відвідувачів. Вони дозволяють потенційним туристам попередньо ознайомитися з місцем, зробити вибір та планувати свою подорож. Віртуальний тур Міста Тростянець та пам'ятки "Круглий двір" може привернути як місцевих мешканців, так і туристів з інших регіонів та країн.

Визначено, що віртуальні тури є екологічною альтернативою туризму, оскільки дозволяють людям відвідати місця без необхідності фізично

присутнім бути на місці. Це може допомогти зменшити вплив на навколишнє середовище, зменшити туристичний наплив та зберегти цінні природні ресурси.

Місто Тростянець, як і багато інших місць, має свої унікальні пам'ятки та історичні об'єкти, які потребують захисту та документування. Віртуальний тур дозволить зберегти ці цінності у віртуальному просторі та відтворити їх для майбутніх поколінь.

Проаналізовано, що проєкт створення віртуального туру Міста Тростянець та пам'ятки "Круглий двір" спрямований на вирішення проблеми привернення уваги до міста, збереження та популяризацію його культурної спадщини. Визначення об'єктів, що входитимуть в тур, відіграє важливу роль у створенні цікавого та інформативного віртуального досвіду для користувачів.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, можна сказати, що поставлена мета була повністю досягнута. Виявлено, що віртуальний туризм є досить новим видом туризму, який поступово починає розвиватися та охоплювати індустрію туризму. За кілька років цей вид туризму буде добре розглянутий науковцями, про що не просто згадуватимуть у підручниках чи інших джерелах, а почнуть вважати постійним видом туризму, таким як екологічний, етнографічний, діловий тощо.

Віртуальні тури дійсно користуються попитом серед потенційних споживачів, оскільки дозволяють точніше представити місце, яке їх цікавить, щоб оцінити перспективи реальної подорожі до нього, віртуальні тури – лише допоміжний інструмент, який дає можливість визначитися з конкретним напрямком подорожі; вони ніколи не можуть замінити справжні, традиційні тури.

Однією з ключових переваг віртуальних турів є можливість персоналізації для кожного користувача. Вони можуть вибирати маршрути, об'єкти або інтересуючі їх деталі, що дозволяє створювати індивідуальний досвід. Також віртуальні тури можуть бути використані для навчання та освіти, де вони можуть послужити інтерактивним засобом передачі знань та вмінь.

Хоча розробка віртуального туру може вимагати значних витрат часу, зусиль та ресурсів, вона варта уваги через свій потенціал у забезпеченні неповторного та захоплюючого досвіду для користувачів. Також, з постійним розвитком технологій, з'являються нові можливості для покращення віртуальних турів, такі як використання віртуальної реальності з використанням VR-окулярів або розширеної реальності на мобільних пристроях.

У підсумку, розробка віртуальних турів виявляється захоплюючим та перспективним завданням, яке дозволяє створювати вражаючі та взаємодійні

досвіди для користувачів. Вони мають широкий спектр застосувань у різних галузях і можуть забезпечити доступ до місць і об'єктів, які були б недоступними інакше. З використанням правильних технологій та методологій розробки, віртуальні тури можуть бути потужним інструментом для візуалізації, освіти та розваги.

Застосування віртуальних турів виявляється дуже різноманітним і може охоплювати різні сфери діяльності. У галузі туризму вони дозволяють потенційним туристам попередньо оглянути місцевості та визначні пам'ятки, досліджувати різні регіони світу та відчувати атмосферу різних культур. Такі віртуальні тури допомагають туристам зробити свідомий вибір і зекономити час і кошти, плануючи свою подорож заздалегідь.

У сфері нерухомості віртуальні тури стають ефективним інструментом для продажу та оренди власності. Потенційні покупці можуть віддалено оглянути житло або комерційну нерухомість, дослідити кожну кімнату, оцінити планування та вибрати найкращу пропозицію. Це дозволяє зекономити час агентам нерухомості та клієнтам і підвищує ефективність процесу продажу або оренди.

У сфері освіти віртуальні тури можуть стати потужним інструментом для інтерактивного навчання. Студенти можуть відвідати віртуальні музеї, лабораторії, історичні місця та інші об'єкти, де вони можуть вивчати матеріал з першого джерела. Це робить навчання більш захоплюючим і допомагає усвідомити та запам'ятати важливі концепції.

Крім того, віртуальні тури знаходять своє застосування в культурній сфері. Вони дозволяють людям досліджувати музеї, галереї, пам'ятники архітектури та інші культурні об'єкти з усього світу, незалежно від їх географічного розташування. Це розширює доступність культурних цінностей і допомагає зберегти та презентувати культурну спадщину для майбутніх поколінь.

Однак, при розробці віртуального туру важливо враховувати деякі виклики, зокрема, якість візуалізації, оптимізацію для різних пристроїв,

інтерактивність та безпеку користувачів. Також треба пам'ятати про необхідність постійного оновлення контенту, щоб забезпечити актуальність і зацікавленість аудиторії.

Усі ці аспекти свідчать про потужний вплив та перспективи розвитку віртуальних турів. Вони надають можливості для інноваційних рішень у різних сферах, полегшують доступ до інформації та досвіду, а також збагачують нашу культурну, освітню та туристичну спадщину.

Завершуючи думку, варто відзначити, що розробка віртуальних турів є цікавим і перспективним напрямом, який пропонує безліч можливостей для створення захоплюючих та взаємодійних досвідів для користувачів. Вони розширюють доступ до місць та об'єктів, що були б недоступними або віддаленими, і можуть знайти своє застосування у туризмі, нерухомості, освіті, культурі та інших сферах.

Зростаючий інтерес до віртуальних турів свідчить про те, що вони можуть стати важливим інструментом для взаємодії з аудиторією, залучення та збереження інтересу користувачів. Правильне планування, дизайн та використання технологій допомагають забезпечити високу якість віртуального туру та забезпечити задоволення користувачів.

У майбутньому можна очікувати подальшого розвитку та інновацій в галузі віртуальних турів, зокрема застосування віртуальної та розширеної реальності, удосконалення взаємодії з користувачем, покращення візуального контенту та доступності на різних пристроях. Отже, розробка віртуальних турів є суперечливою і захоплюючою сферою, яка відкриває безліч можливостей для створення вражаючих досвідів, полегшує доступ до інформації та сприяє взаємодії з аудиторією. З розумінням потенціалу і використанням віртуальних турів ми можемо впливати на спосіб, яким ми досліджуємо світ навколо нас і спілкуємося з ним.

У підсумку, розробка віртуальних турів є захоплюючим та перспективним завданням, яке дозволяє створювати вражаючі та взаємодійні

досвіди для користувачів. Вони мають широкий спектр застосувань у різних галузях, таких як туризм, нерухомість, освіта та культура.

Віртуальні тури надають доступ до місць та об'єктів, які можуть бути недоступними або віддаленими, і допомагають зберегти культурну спадщину та навчальний матеріал. З постійним розвитком технологій, таких як віртуальна реальність та розширена реальність, віртуальні тури отримують нові можливості. Важливо враховувати якість візуалізації, оптимізацію для різних пристроїв та безпеку користувачів при розробці віртуальних турів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахмедова О.О. Можливості використання світового досвіду розвитку інновацій у сфері туризму в Україні. Вісник Харківського національного університету ім Каразіна. 2018. № 1. С. 32-37
2. Бабарицька В. К., Малиновська О. Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення тур. Продукту / В.К. Бабарицька. – Київ: Альтерпрес, 2004. 288 с.
3. Бейдик О. О., Новосад Н. О. Фактори формування туристичних регіонів і центрів в'їзного туризму України. Проблеми міжнародного туризму : зб. наук. праць. Київ : ППНВ, 2010. С. 285–299.
4. Білецький М. Придніпровський туристично-рекреаційний район України: проблеми і перспективи розвитку. Вісник ЛІЕТ. Серія: Економічні науки. 2018. С.76.
5. Божко Л. Д. Віртуальний туризм: нові віяння часу. Культура України, 2015. №.49. С.151-160.
6. Борисов Є. А. Тривимірна візуалізація туристичних об'єктів та маршрутів як елемент інформаційного забезпечення діяльності турагенств. Гірський інформаційно-аналітичний бюлетень: науково-технічний журнал. 2013. № 12. С. 302-305.
7. Віртуальна екскурсія як інноваційний метод лінгвокраїнознавчої підготовки майбутніх фахівців туристичної сфери. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. : Філологічна. 2013. Вип. 33. С. 312-315.
8. Гадецька З. М. Сучасні мультимедійні засоби просування готельно-ресторанних та туристичних послуг / З.М. Гадецька. // Молодий вчений, 2015. № 2 (17). С. 41-44.
9. Гадецька З. М. Сучасні мультимедійні засоби просування готельно-ресторанних та туристичних послуг. Молодий вчений. 2015. № 2 (17). С. 41–44.

10. Горбенко В. О., Орлик О. В. Розвиток віртуального туризму – перспективний напрямок туристичної індустрії. Інформатика та інформаційні технології : студ. наук. конф., 20 квітня 2015 р. : матер. конф. Одеса: ОНЕУ, 2015. С. 44–47.
11. Горіна Г. О. Розвиток ринку туристичних послуг в Україні в умовах просторової поляризації: дисертац. ... д-ра екон. наук, 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Дніпро, 2017. 493 с.
12. Дрогомирецька М.І. Культурно-пізнавальний туризм і його роль у стійкому розвитку регіонів. Туризм: реалії та перспективи сталого розвитку: матеріали доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 23–24 жовт. 2014 р.) / голова редкол. С.В. Мельниченко. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. С. 58-62.
13. Зайцева В. М., Корнієнко О. М. Міжнародний туризм та глобалізація в сучасному світі. Вісник Запорізького національного університету. 2012. № 2 (8). С. 55–65.
14. Козубова Н. В. Туристичні послуги як об’єкт ринкових відносин в Україні. Інноваційна економіка. 2014. № 2. С. 137–143.
15. Лазуренко В. С. Віртуальний туризм: особливості, переваги та недоліки впровадження / В. С. Лазуренко, О. В. Орлик // Інформаційні технології в економіці і управлінні : зб. наук. студ. праць. – Одеса : ОНЕУ, 2023. – Вип. 5. – С. 112–123.
16. Мазаракі А.А., Мельниченко С. В., Михайліченко Г. І., Ткаченко Т. І. Інновінг в туризмі : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 532 с.
17. Мальська М. П., Рутинський М. Й., Білоус С. В., Мандюк Н. Л. Економіка туризму: теорія та практика. Київ : Центр учб. л-ри, 2014. 544 с.
18. Манько А. В., Орлик О. В. Інструменти та механізми віртуального туризму. Інформаційні технології в економіці і управлінні : зб. наук. студ. праць. Одеса: ОНЕУ, 2019. Вип. 1. С. 119–125.

19. Марініна І. М., Орлик О. В. Специфіка та особливості віртуальних турів як сучасної форми туризму. Інформаційні технології в економіці і управлінні : зб. наук. студ. праць. Одеса : ОНЕУ, 2021. Вип. 3. С. 94–102.
20. Марусей Т. В. Діджиталізація туристичного сектору як інструмент розвитку в сучасних умовах. Ефективна економіка. 2020. № 8. С.43-48.
21. Маховка В.М. Віртуальні інформаційні форми об'єднань туристичних підприємств: сучасний вимір та можливості для Полтавщини // Системи прийняття рішень в економіці, техніці та організаційних сферах: від теорії до практики: колектив. моногр. в 2 т. / за заг. ред. Л.М. Савчук. Павлоград : АРТ Синтез-Т, 2014. Т. 1. С. 214-226.
22. Миронов Ю. Б. Інтернет-технології в туризмі. Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць: у 5 т. Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. Вип.194. Т. II. С. 457-464.
23. Михайличенко Г.І. Інноваційний розвиток туризму. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. Серія: Туризмологія. 2013. Вип. 2 (88). С. 124 – 128.
24. Орлик О. В. Інформаційні системи в сфері управління організацією. Вісник соціально-економічних досліджень. 2012. № 12. С. 188–191.
25. Пономаренко, В.С. Віртуальна екскурсія історичною пам'яткою "Круглий двір" м. Тростянець [Текст]: робота на здобуття кваліфікаційного рівня бакалавр; спец.: 122 - комп'ютерні науки, освітньо-професійна програма «Інформаційні технології проектування» / В.С. Пономаренко; наук. кер. Н.А. Федотова – Суми: СумДУ, 2020. – 85 с.
26. Потапюк Л. М., Масовець О. А. Віртуальний тур як ефективний спосіб просування підприємства. Інженерні та освітні технології. 2019. Т. 7. № 1. С. 66–78.
27. Савіцька О.П., Федорович О.І. Культурний туризм: реалії та перспективи розвитку у Львівській області Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24.1. С. 376–383.

28. Самохвал О. О., Войнаровська Н. В. Віртуальна екскурсія як інноваційний метод лінгвокраїнознавчої підготовки майбутніх фахівців туристичної сфери. Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер.: Філологічна. 2013. Вип. 33. С. 312–315

29. Світовий та вітчизняний досвід функціонування туристичних дестинацій. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернетконференції (Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ, 30 жовтня 2020 р., м. Харків). Гол. ред. К. Д. Гурова, ред. колегія. Олійник Н. Ю., Яковчук О. В. Харків: «Цифра-Принт», 2020. 256 с.

30. Семенов В. Ф., Балджи М. Д., Мозгальова В. М. Регіональний вимір рекреаційно-туристичної діяльності: монографія. Одеса: Optimum. 2012. 201 с.

31. Сидоренко Г. Ю. Віртуальний туризм: кінець традиційному туризму. Наукові записки Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Географічні науки. 2013. Вип. 4. С. 112–114.

32. Смірнов І. Г. Логістика туризму : навч. посібник. Київ: Знання, 2009. 444 с.

33. Споріш О. А., Тягунова Н. М. Використання сучасних інформаційних технологій для просування туристичного продукту Полтавщини. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/sporysh.htm (дата звернення: 10.05.23)

34. Сущенко О. А., Кравченко В. В. Становлення віртуального туризму як напряму розвитку інформатизації діяльності туристичного підприємства. Комунальне господарство міст, 2018, випуск 140. С. 19-24.

35. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: від теорії до реалій: матеріали Міжнародної наукової конференції. Туризм: реалії та перспективи розвитку, 24 жовт. 2014. Київ : КНТЕУ. С. 41–43.

36. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. 463 с.

37. Цимбаліст О. Ю., Орлик О. В. Віртуальні екскурсії по містах світу. Інформатика та інформаційні технології : студ. наук. конф., 20 квітня 2015 р. : матер. конф. Одеса: ОНЕУ, 2015. С. 52–55.

38. Цимбалюк, А. М. Віртуальні екскурсії як інноваційна форма екскурсійної діяльності в період пандемії. Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 14–15 квітня). Суми: ФОП Цьома С. П., 2021. С. 63–68.

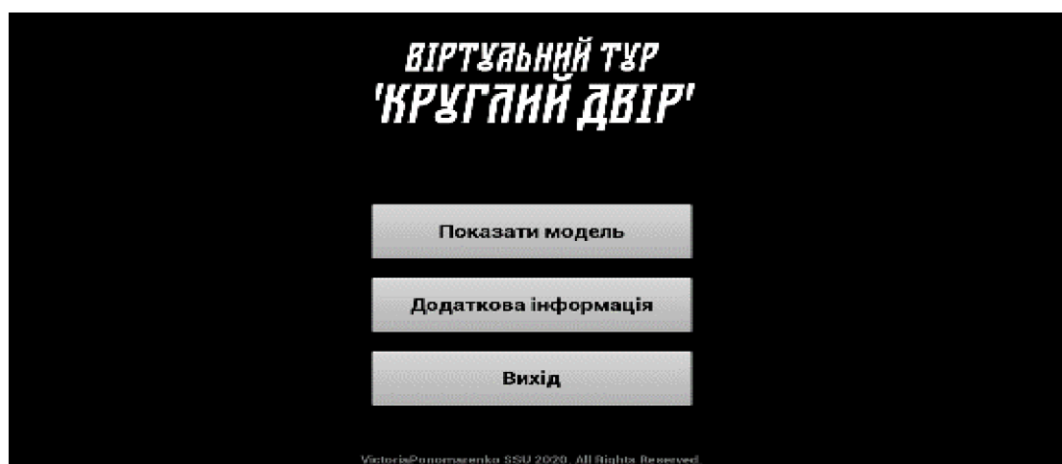
39. Шамлікашвілі В. А. Віртуальний туризм як новий вид туризму. Креативна економіка. 2014. № 10 (94). С. 128-138.

40. Global Report on City Tourism / New World Tourism Organization. Unwto World Tourism Organization URL: <https://www.unwto.org/archive/middleeast/publication/global-report-city-tourism> (дата звернення 08.01.2024)

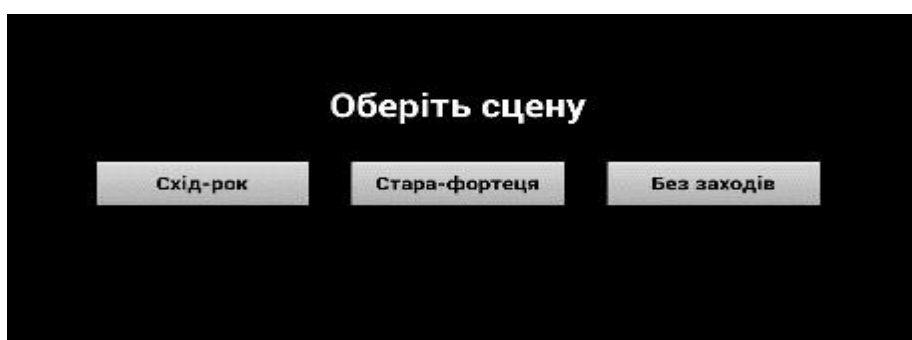
41. Global AR VR in Travel and Tourism Market Ecosystem By Raw Material; By Components; By Products, Parts and Devices; By Services & Solutions; By Application (3D modelling/ Design, Training, Monitoring/ Maintenance, Others), By Region & Forecast by 2020-2025. AR- VR -in-Travel-and-Tourism URL: <https://www.alltheresearch.com/report/389/AR-VR-in-Travel-and-Tourism> (дата звернення 08.01.2024)

ДОДАТКИ

Додаток 1 Меню додатку

Додаток 2 Модальне вікно для обрання сцени

Додаток 3. 3d модель «Круглий двір»

Додаток 4. Алея закоханих

Додаток 5. Зображення лавки на рушії

Додаток 6 Зображення моделі ліхтаря на рушії

Додаток 7 Моделі фонтана та Садиби Надаржинських-Голіциних

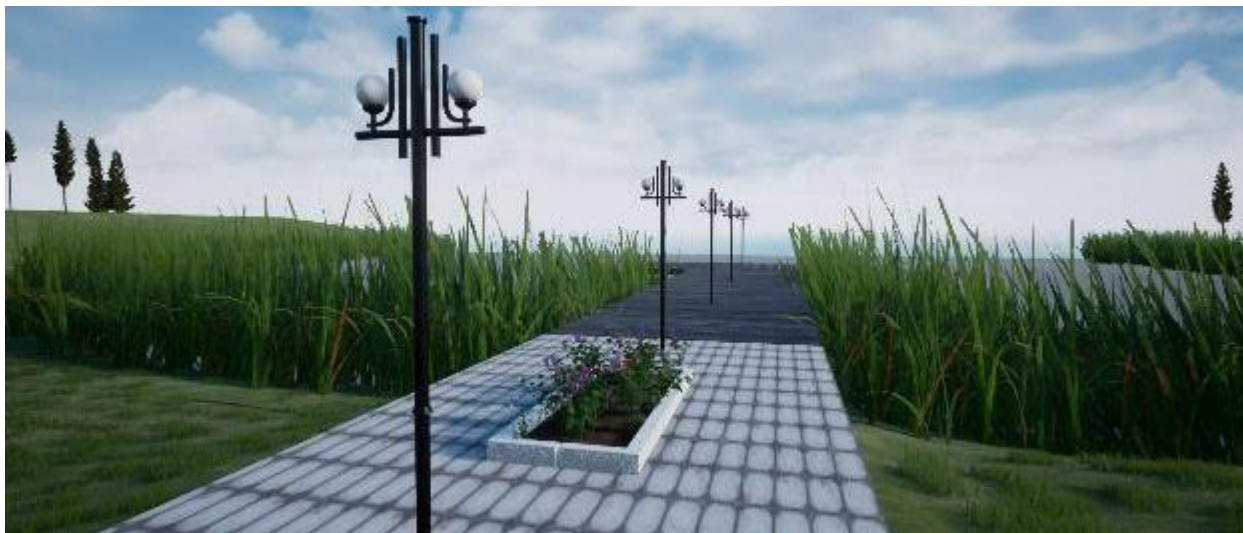
Додаток 8 Садиба Надаржинських-Голіциних вигляд ззаду

Додаток 9 3d модель Альтанки

Додаток 10. Зображення моделі «Кладка» на рушії

Додаток 11 Змінена текстура 3d моделі

Додаток.12 Зображення підказки

Додаток 13. Вигляд із додатковими 3d моделями

Додаток 14. Додатковий вигляд із зміненою текстурою

Додаток 15. Додаткові 3d моделі на історичну тематику

Додаток 16. Вид історичної пам'ятки із тематикою «Схід-рок»

Додаток 17. Моделі у середині будівлі

Додаток 18. Модель «надувна качка» за тематикою «Схід-рок»

